

פרוטוקול מס' 45.

נשיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה ביום
ג' כ"ח באב תשי"ב - 19.8.1952 בטענה 15.11.1951.

משתתפים:

- ס. פרטיץ - היו"ר
- מ. אונא
- מ. ארם
- ח. בוגר
- א. ברמן
- א. הכרמלי
- ס. כפרית
- מ. נורוק
- ד. גצר
- ז. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-נאור
- א. רימלט

חסרים:

- א. מ. גנליחובסקי
- א. דוליס

מזמנים:

- ב. צ. דינבורג - סר החינוך והתרבות.
- ח. כהן - סר המספטים.
- פרופ' ריגר - המנהל הכללי של מסד החינוך והתרבות.
- גב' סטנר - היועצת המספטית של מסד החינוך והתרבות.

משלחת מטעם בית-הספר הגבוה למספט וכלכלה:

- גב' לוי
- ד"ר צדרבוניץ - דקן הפקולטה לכלכלה.
- מר פולונסקי - יו"ם-ראט מועצת בית-הספר.
- עו"ד בר-סירה - מרצה בבית-הספר.
- מזכירת בית-הספר.

משלחת מטעם האוניברסיטה:

- ד"ר סנטור
- פרופ' מזר
- פרופ' אקצין
- מר ארן.

סדר-היום:

- א. קבלת משלחות בקשר לחוק המועצה למוסדות ההשכלה-הגבוהה והמדע.

היו"ר ש. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

תחילה ברצוני למסור אינפורמציה קצרה לחברי הוועדה. קיבלנו מכתב מבית-החינוך עוררים לילדי ישראל בו הם כותבים לנו על חלקנו בהעברת החוק לניהול מוסדות ציבוריים. (קוראת את המכתב מבית-החינוך עוררים).

קיבלנו מכתב מגב' שפירא מנהל המדור לבתי-ספר לנערים עובדים, בו היא מזמינה אותנו לבקר בבית-ספר עיוני למורים הנערך על הר הפרסל. החברים הרוצים להענות להזמנה זו צריכים להרשם, אצל המזכירה.

נוסף לכך קיבלנו 3 מכתבים בקשר לחוק המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע.

(קוראת את המכתב מהאוניברסיטה).

אחרי הישיבה ביום ה' פנה אלי חבר הכנסת סמילנסקי וביקש ממני לשאול אם לאור ביקורם של אנשי מכון ויצמן לא יהיה רצוי להזמין גם את אנשי האוניברסיטה והטכניון. אמרתי לו, כי הייתי רוצה ששר החינוך והתרבות יסכים לכך, כי פירוש דבר זה הוא - אנו לא נוכל להביא את החוק לכנסת לפני הפגרה. עקב פנייתו של חבר הכנסת סמילנסקי, פנה אלי שר החינוך והתרבות עוד באותו יום ושאל אותי לדעת בקשר להזמנת הגופים האחרים. אמנם הוצאתי דבר זה לפועל, אולם הוספתי, כי פירוש דבר זה הוא שאנו לא נוכל להביא את החוק לפני פגרת הכנסת. סלגדפתא לאוניברסיטה וביקשת מהם להופיע היום בשעה 11.45. נוסף לכך עלי להודיעכם, כי בית-הספר למשפט וכלכלה בתל-אביב קיבל את הזמנת הוועדה יום לאחר הישיבה. הם ביקשו לתת להם אפשרות לשאת את דברם היום. על-כן הזמנתי אותם היום לשעה 11.00. (מופיע משלחת בית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה) אני שמחה לקדם בברכה את נציגי בית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה שנענו להזמנתנו. אמנם אנו חייכים לכם בשבוע שעבר ואתם קיבלתם את הזמנתו באיחור. אנו נבקש מכם למסור את דבריכם בקיצור כדי שאנו נוכל להתקדם בעבודתנו.

מר לוי:

ברצוני להפנות את תשומת לבכם, כי אנו קיבלנו את הזמנת הוועדה ביום הישיבה בשעה 9.30 בבוקר בשעה שהיינו צריכים להיות כאן בשעה 10.00. סלגדפתא לכם, אבל ידעתי, כי גם המבורק שלנו לא יגיע בזמן.

אם כי יושבת-ראש הוועדה ביקשה לעמוד על הדברים בקיצור, אינני יכול שלא לומר מלים ספורות על המוסד עצמו, שרם שאני עומד על הקשר שבין המוסד לחוק. ישנם כמה מחברי הוועדה המכירים את המוסד. אולם ברצוני להפנות את תשומת לבכם, כי מוסד זה קיים מאז שנת 1935. מוסד זה היה בהשגחתו של ראש העיר מר דיזנגוף. בדרך כלל, אנו נוהגים לסבך את אלה שהלכו לעולמם. בין סרצי המוסד היו פרופסור פפנאוויץ, זיו ובאקי. אחדים מהם היו גם בין המייסדים. במסך 18 שנה התפתח המוסד ועתה יש במוסד זה 3 פקולטות. הפקולטה הסליטית הוקמה בסיוע נציבות הסגנון, כדי להכשיר אנשים בעבודה מנהלית בטנגנון הממשלתי. כן קיבלנו חוזר ממשרד החוץ להקים את הפקולטה הסליטית. מט לזו משה; הטלטון המקומי וליטודי הקואופרציה הנעשים בסיוע משרד העבודה המשתתף בייצוץ בארגון הסכון הזה.

השונות

במוסד זה יש 50 מרצים, 550 תלמידים הלומדים בפקולטות/ו-150 תלמידים הלומדים במכונים, יש כאלה בין מסיימי המוסד שהצליחו - בהתאם לחוק המדינה משנת 1950 - לעמוד בבחינות עורכי-דין ולהכנס למקצוע עריכת-דין ונמצאים במסגרת הממשלה, בטיוחד במשרד האוצר, בצבא ובפרקליטות הצבאית, כל שם יש חוק הנותן דשות להתקבל בפרקליטות

מר לוי:

הצבאית. כן ישנם אחרים המשמשים כנציגי המדינה במדינות זרות. המלומדים שיסדו את המוסד, היו ביניהם יוצאי ארצות גרמניה, רוסיה ואיטליה. על-כך שיטת הלימודים הנהוגה בבית-הספר היא זו שהיתה נהוגה בארצות גרמניה ורוסיה ובחלקה שהיתה נהוגה באיטליה. פרופסור באקי היה מדצה לכלכלה באיטליה ואחר-כך בבית-ספרנו. אנו משתדלים למזג את השיטה הקונטיננטאלית של שיטת המחשבה המופשטת עם השיטה המעשית האנגלו-סכסית. על-כן אנו משתדלים לבסס את המדע על המעשים ולא על יסודות המחשבה הפילוסופית שהם לגמרי כלליים, כי זהו בעצם אחד הדברים המבדילים בין השיטה האחת לאחרת.

אשר ללימודי משפט וכלכלה - השתדלנו לתת לחלמידים את כל אותם המקצועות הדרושים בהתאם לאוניברסיטאות אחרות. כל אותם המקצועות הניתנים באוניברסיטה - נלמדים אצלנו עוד לפני ייסוד הפקולטה למשפטים באוניברסיטה. הלימוד ניתן תוך עבודה סמינריונית בהתקדמות מתמדת. כן הוספנו סמינריונים, כדי לתת לסטודנטים לא רק את הידיעה הדוגמאטית של המקצועות, אלא גם לתת להם אפשרות לעסוק בתרגילים.

אשר לגובה הלימודים - אין לי הרשות לדבר על כך, אחרים צריכים לדבר על זאת. אולם ישנם כמה תקדימים, אשר במקרה אחד נתנה הכנסת רשות למספר מחזורים להבחן בחינות עורכי-דין. קיימת עתה ועדת חקירה של המועצה המשפטית. אך בקשר עם הידיעות שנתפרסמו אם יש בהן מן האמת - אין לי כל ידיעה מוסמכת בקשר לכך. אולם גם מועצה זו מכירה שמסיימי בית-הספר ראויים להבחן בחינות עורכי-דין. מכאן אנו מסיקים את המסקנה שהשכלת התלמידים היא השכלה גבוהה. אנו מקיימים יחסיים עם 12 אוניברסיטאות בעולם הנוחנות לתלמידים שלנו אותן הזכריות הניתנות לתלמידי או מסיימי כל האוניברסיטאות האחרות בעולם. הן מאפשרות למסיימי בית-הספר לעשות את הדוקטוראט - מובן מאליו בצירוף אותם המקצועות המיוחדים לאותה מדינה. כן יכולים תלמידי בית-הספר להכנס לאותה שנת לימודים לאחר שסיימו שנה מתאימה בבית-הספר שלנו. ידוע לי, כי פקידי הקונסוליה ברומא נתקבלו לאוניברסיטה של רומא לשנת הלימודים השלישית לאחר שסיימו בבית-ספרנו את שנת הלימודים השנייה.

אנו משתדלים לעמוד בקשר עם מוסדות מחקר בין-לאומיים. מוסדות אלה מכירים בבית-ספרנו כבית-ספר גבוה הראוי לעסוק בפעולה מדעית. בקונגרס הבין-לאומי למשפט הכירו בבית-ספרנו. 3 מבין המרצים בבית-ספרנו פרסמו דינים-וחשבונות וספרים. מכל מקום נמצא בית-ספרנו באותה הרמה ובאותו הגובה כמו בית-ספר אחרים.

לרגל הצעת החוק של המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע חשבנו, כי עלינו לבקש ולהציע מספר דברים לוועדה זו של הכנסת. עד כה היה נהוג בישראל חופש ההוראה בשטח של ההשכלה הגבוהה - זו שיטה הנהוגה בכמה מארצות חוץ-לארץ. כלומר, כל מוסד חופשי לארגן את ההוראה לשם מתן השכלה גבוהה. כן ישנה אפשרות שהמדינה מתנה תנאים בהכניסה אנשים מסויימים למקצועות שונים. למשל, אדם הרוצה להיות רופא צריך לעמוד בבחינה מסויימת - אלה הן בחינות המדינה. בן הדבר, למשל, באיטליה. בתי-הספר הגבוהים והאוניברסיטאות נותנים תעודות סיום בכל המקצועות החופשיים. אולם לאחר זאת, על המסיימים לעמוד בבחינה מיוחדת של המדינה. הכוונה לעורכי-דין, מהנדסים, רופאים, רואי חשבונות ועוד. אנו ביקשנו לתת אפשרות למסיימי בית-הספר להבחן בחינות עורכי-דין. הממשלה יכולה להכיר בכך או לא. אולם הזכות של מתן תואר למסיימי בית-הספר - היתה זו חובה. אולם מרגע שהחוק הזה יכנס לתוקפו - הרי רק אותם המוסדות שטמותיהם נזכרים בפירוש לחוק - המה יהיו רשאים לתת תארים למסיימי בית-ספרם והמוסדות האחרים לא יוכלו לתת תואר מ. אי. או ב. אי. לבוגרי המוסדות האלה - דבר כזה לא יכול להיות. על-כן אנו מבקשים שזכות תינתן גם למסיימי בית-ספרנו, ואנו נוכל לתת להם את התואר המתאים.

בדברי ההסבר לחוק ראיתי, כי אתם מבחינים בין בית-ספר לבין מוסדות מחקר. יש והמוסד רוצה להיות בית-ספר להשכלה גבוהה ולא מוסד מחקר, כלומר, ההיפך ממכון ויצמן שהו מוסד מחקר. על-

מר לוי:

כן אנו מבקשים להכליל ברשימה זו כבית-ספר. יש לנו תקוה, כי בעתיד נוכל להגיע למצב משופר יותר. שמעתי ממקור חשוב מאד, כי בית-ספרנו ראוי להחשב כמוסד להשכלה גבוהה. אין עדיין בבית-ספרנו החלק של המחקר. אולם יש כבר הוראה זמנית - כל אלה הם נושאים לוויכוח. אנו מוכנים להסתפק בכך שנכלל במסגרת של רשימת המוסדות הקיימים. לדעתי, חוג המורים המלמד בבית-ספר זה ראוי להכרה זו. כל החקירות שנערכו לבני מוסד זה - השמיעו גם כמה דברי בקורת - אך תמיד הוקפזו. חוג מורים זה שעמד על רמה מספיקה.

אשר לתכנית הלימודים - הרי אם היא תירוש נוכל להמציאה. התכנית היא זו המקובלת באיניברסיטה בארץ ובכל האוניברסיטאות האחרות בעולם. קיים ארגון בבית-הספר, אם כי בשנת 1948 חלה הפסקה, כי כל אנשי המוסד היו אנשי "ההגנה" והתגייסו לצבא-הגנה-לישראל. אולם עתה חודש הארגון הדרוש למוסד של השכלה גבוהה, וקיימת משמעת מסויימת. כל אלה שביקרו במוסד ראו כיצד הסטודנטים מבקרים בשיעורים ונבחנים. הבחינות אצלנו הן לפי הצורה המקובלת - מובטחת סודיות גמורה. עד הרגע האחרון. הבחינות נבדקות ללא ידיעת שם הנבחן. בודקים את הבחינות 3 - 2 אנשים שאף הם אינם יודעים את שם הנבחן. לדעתנו, זו צורת יעילה של בדיקת הבחינות. עלי לציין, כי בשנת 1946/7 הייתה מוכנה הממשלה המנדטורית - לאחר שערכה בדיקה במוסד - להכיר בנו, לו היינו יכולים לרכוש מקום מגורים. לא הייתי רוצה להגיד שמישהו יתן לנו עזרה. בכוחנו אנו הצלחנו להשיג עשרות אלפי לירות ובחודש ספטמבר אנו נגשים לבניית הבניין ואנו מקווים שיהיה זה דבר חיובי.

עד כה נערכו השיעורים בעיקר בערבים. לדעתי, יש הבדל בין שיעורים בערב ושיעורי ערב. שיעורי-ערב הם שיעורים הניתנים להשלמת ידיעות מסויימות - זהו דבר טוב ויפה, השיעורים בערב - דומים לשיעורים ביום, אלא שמקיימים אותם בערב. למשל, באנגליה לא כל האנשים יכולים להיות בני משפחות אצילות שיש באפשרותן ללמד את בניהם. על-כן הנהיגו שם שיעורים בבוקר ושיעורים בערב, ואין מרגישים שם כל הבדל בתוצאות הבחינות בין הבחינות של האנשים העובדים לבין הבחינות של האנשים הלומדים. דוקא בקרב האנשים העובדים מתעורר הרצון ללמוד ובצורה זו הם מתגברים על חסרונם. לא כל ההורים יכולים לתת לבניהם את האפשרות להמשיך ללמוד לאחר שעברו את גיל 18 שנה. עליהם להתקיים על ההשכלה הניתנת להם בשיעורי ערב אם ברצונם לתפוס עמדות חשובות יותר בחיים. אנו יכולים לראות בשמחה, כיצד אנשים באים אחרי העבודה ומקבלים כאן את השכלתם. המה מבקרים בשיעורים ומכינים עבודות בית ועבודות סוף השנה וכל הדרוש בקשר לכך.

אין לומר, כי החוק מונע בעתיד לבוא מלהכנס למסגרת המוסדות הגבוהים. אולם ברצוני לומר במלים ספורות מהי דעתנו. כבר עמדתי על כך, כי אנו היינו נתונים במצב שזה אשר רצה היה מכיר בנו, וזה אשר לא רצה - לא היה מכיר בנו. אולם אנו היינו יכולים לתת לסטודנטים שלנו תעודה מתאימה. עתה לא נוכל לעשות זאת, כי המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע תצטרך לדון עלינו. היא יכולה לדון על כך במשך יום אחד או במשך שנתיים ושלוש שנים. מכל מקום איננו יודעים כמה זמן ימשך דיון זה. יוצא איפוא, כי יהיה מצב מעבר שלא נוכל לעמוד בו. הדבר הוא מקובל בעולם, כי כאשר מעבירים מוסדות ממצב של חופש למצב של פעולה מאורגנת - מכירים בזכויותיהם של המוסדות הקיימים. כאשר רוצים להסדיר את המצב אין אפשרות להתעלם ממצבו של מוסד זה או אחר. אני משתדל שלא להגזים, וברצוני לעשות השוואה. ישנה היארוכיה מסויימת של המוסדות הנכנסים למסגרת אחת. ישנם מוסדות המוכרים בעולם כולו, ויש מוסדות צנועים יותר. אולם גם למוסד האחר ישנה רשות לעבוד ולהתקיים, ולא יתכן כי אנו לא נוכל לעבוד. עד כה גמרו תלמידי בית ספרנו בתואר ב.א., ואם עשו עבודות מחקר - היו מקבלים מ.א. אלה אשר ירצו להשטיף בלימודיהם בחוץ-לארץ - היו יכולים לעשות זאת. יש לנו עתה שנים-עשר דוקטורים באוניברסיטאות שונות בחוץ-לארץ. כרגע ישנו מצב של קפאון מסויים. לאחר שיתקבל החוק - יהיה מצב טוב יותר. אנו מבקשים מהוועדה לחינוך ותרבות ומשר החינוך והתרבות - כי אנו מכירים שהיא יודע לנהוג

מר לוי:

במידת הצדק - אנו מבקשים מכם לראות את מצבנו, כי בהתאם לתנאים הנוכחיים מכניסים אותנו למצב שיש בו משום נסיגה, ובעיקר מאחר שמכירים במוסד שלנו ובממדים שלנו, כאשר קמה המדינה חיו זקוקים לתלמידי בית-הספר. עתה באים ומציגים תנאים כאלה אשר בהם המוסדות הקיימים בארץ צריכים למות או להכנס למצב זה שהוא קרוב למות. לא נתנגד אם תעשו היררכיה מסוימת, כלומר, שזוהי הסכלה גבוהה ביותר וההסכלה שאנו נותנים היא רק הסכלה גבוהה. איננו מבקשים כל הסוואה, אלא אנו מבקשים זכות קיום, אנו מקווים שכתוצאה מחוק זה לא נצטרך לסגור את בית-הספר, כי אין הדבר מתאים לרוח המסורת היהודית.
אני מודה לכם מאד.

ד"ר צדקוביץ:

ברצוני להסתפק רק במסירת עובדות מספר חקירות בפקולטה לכלכלה של בית-הספר הגבוה למספט וכלכלה. הפקולטה חזר מונה 33 מרצים קבועים וזמניים לכל אותם המקצועות הנדרשים בפקולטה זו, פרט למקצועות וסות, בקרב המרצים ישנם כאלה שכהנו במוסדות הסכלה גבוהה בחוץ-לארץ, ואחרים התופסים כיום עמדות מפתח בסירות המדינה, כגון האדונים: גפתלי, הורוביץ, ברוייר, מירון, פלצבר, קוזלוב, קנב, ספירא, ברגמן מנדלסון ועוד. חלק מהם חברים קבועים באיגודים מדעיים בין-לאומיים ועוסקים במחקרים חשובים הקטורים בחיי הכלכלה של הארץ.

בפקולטה לכלכלה נלמדים 24 מקצועות יסוד, פרט למקצועות עזר, כגון: ספות והנהלת פנקסים, בין מקצועות היסוד נלמדים מקצועות אלה: יסודות כלכלה מדינית - עיון וסימוס מדעי, תורת הסחורות, תורת החברות, מדיניות כלכלית וחייטובי המחירים, תורת תקוניוקטורה, תורת הפלינגסיס מסק ישראל ועוד, תכנית הלימודים של הפקולטה לכלכלה אינה נופלת מתכניות של אוניברסיטאות אחרות בחוץ-לארץ הן בקשר למקצועות הלימודים והן ביחס לרמת הלימודים. זה אשר הוא בן-בית בתכניות אלה יודע, כי אין כאן הגזמה כל שהיא.

בפקולטה לכלכלה בתל-אביב לומדים 170 איש, בחיפה בפקולטה של בית-הספר שנפתחה לפני שנה לומדים כ-60 איש; בפקולטה למדע המדינה, שנפתחה לפני שנה בלזמת מסרד החוץ ונציבות המנגנון, לומדים 45 איש - בסך הכל לומדים 275 איש בפקולטה לכלכלה. בפקולטה לומדים במסך 4 שנים, 5 פעמים בשבוע, 4 שעות בכל יום. כל סמסטר מסתיים בבחינות, לאחר 4 שנות לימוד מתקיימות בחינות סיום בעל-פה ובכתב. בתום הסמסטר על התלמידים להגיש עבודות בית בכל מקצוע יסוד. איש מן הלומדים אינו יכול להשתלב בקיינות החסיוס מבלי להמציא מספר מסוים של עבודות בית. ברצוני להפנות את תשומת לבכם לשיעורי מדע המדינה, אשר נציבות המנגנון הכירה ברמת הלימודים של בית-הספר ומקנה לאלה מן הבוגרים שנכנסו כבר לעבודה בסיס אקדמי.

מספר ניכר של מסיימי הפקולטה לכלכלה נקלטו יפה ובמהירות רבה בענפי מסק סונים, הן במוסדות מסקיים והן במסרדים ממסלתיים, והביקוס לבוגרי פקולטה זו הוא רב - כמובן שהנצי מדבר מתוך נסיוני אני. מסיימי בית-הספר עובדים במסרד החוץ, במסרד האוצר, במסרד התחבורה, במסרד הבטחון, במסרד העבודה ובסירותים קונסולריים של מדינתנו וכולם מצטיינים בעבודתם. אני אומר את הדברים ללא הכרזות, חלק ממסיימי הפקולטה לכלכלה יצא לחוץ-לארץ לתסתלמות, אם זכרוני אינו מטעה אותי יצאו בסנים האחרונות כ-15 איש ללמוד באוניברסיטאות מפורסמות בעולם כגון: באוניברסיטת הרוורד, בבליטסון, באוניברסיטת קולומביה ועוד. אחד מהם סיים את הלימודים כדוקטור לכלכלה ונסאר באוניברסיטת קולומביה באסיסטנט לתרצות במדעי החברה. האוניברסיטה היחידה שאינה מכירה בנו היא האוניברסיטה שלנו.

חבר המרצים וכן התלמידים יודעים, כי המרצים עושים את עבודתם סלא על מנת לקבל פרס והתסלום שהמרצים מקבלים הוא סמלי. בית-הספר מתקיים ברובו המכריע על סכר לימוד, אנו כמדציים ממסייכים בעבודה כדי להרכיץ ידיעה ודעת כאן במדינה, ומוצר הדבר, כי המוסד שלנו שאינו בנוי על רווחים ועל קריירה של מרצת מוכרת לאדם כעני נפתח כדי לעמוד על זכותו במקום לקבל את עידוד הכלל.

מר פולונסקי:

אינני רוצה להביע דברי בקורת בסלב זה. ברצוני לעמוד על תחוק ובאיזה מידה הוא פוגע בכוסד הקיים זה 17 שנה כמוסד גבוה, אשר דכס לו מוניטין במספר נתלמדיו הנגיע כיום ל-700 איס. לדעת, מצב המוסד כיום הוא קשה יותר מאשר היה לפני פרסום הצעת החוק. הצעת החוק הזו מהווה מכה או מעין עיבוד לדעת של מוסד גבוה זה, כי הוא מתקיים הודות להתלהבות של המרצים והתלמידים, ואינני רוצה לחזור על דברי חברי. אולם עובדה היא שאם מתלמד נמצא עתה בחוץ-לארץ ורוצה לעבוד דוקטוראט במקצוע מסוים, הרי תלמידי בית-הספר מתקבלים ב-12 אוניברסיטאות בסבר פנים יפות והן הכירו בדיפלומתם שלנו. עתה יסאלו אותנו, מה קרה לבית-הספר שאין הוא נזכר בהצעת החוק, האם הוא ירד מן הניבו הקודם שלו אשר כתוצאה מכך אין מדינתכם מכירה בבית-הספר, כיצד כוללים אתם לבקש סאחרים יכירו בבית-הספר, ובעיקר אוניברסיטאות טובות בחוץ-לארץ. אינני יודע אם חברי הוועדה לחינוך ותרבות חסבו על התוצאות העלולות לצמחה מהצעת חוק זו. אינני רוצה לבקר את הצעת החוק בכללה, אולם האחרים הם סצריכים לדבר טובות על המוסד ולא אנו. מכל מקום בית-הספר זה מוכר לכל וגם לשר המספטים וגם למועצה המספטית.

לפני מספר חדשים כאשר עלתה במועצה המספטית השאלה בקשר למצבו בית-הספר הוחלט למנות ועדה שתבדוק את הפקולטה למספטים. היתה זו ועדה נכבדה למדי אשר מסתתפים בה פרופסור אקצין, בא- כוח משרד המספטים - דר' ידין, וכנא-כוחנו הסתתפתי אנוכי, כן הסתתף עורך-דין אחד; נציג בית-הספר וטופט מחוזי. ועדה זו יסבה ולמדה את הבעיה, ביקרה בבית-הספר, סוחחה עם התלמידים והמרצים. עלי להפנות את תשומת לבכם, כי יסנם מרצים המרצים גם בבית-הספר זה וגם בפקולטה למספטים בירוסלים, יס אחרים שהתחילו כמרצים בבית-הספרנו, כלומר, את הסטג' קיבלו אצלנו. ועדה זו היתה מבקרת בהרצאות לפתע מבלי שהאנשים היו מוכנים, ובצדק עסתה כך. ועדה זו הגיטה דין-וחסבון למועצה המספטית ובסבוע הבא היא עומדת לדון עליו. מסקנות הדין-וחסבון סטרם אוטרו אומרות, כי תכנית הלימודים מעידה על טטרת המוסד להקנות לתלמידי הסכלה מספטית לא דק במובן הסימוסי הצר, אלא גם במובן הרחב והכולל מקצועות עזר וידיעות במדעי החברה כמו במספטים. חבר המורים כוללים מורים יס לראותם כראויים לתת הוראה אקדמאית. אינני צריך להוסיף פירוטים לדברים שנכתבו, כי הכתוב מדבר בפני עצמו. כן מציעה ועדה זו להוסיף סני מקצועות. מצבם של מסלימי בית-הספר שלנו הוא זה - לאנשים יס סטטוס של בוגרים לאחר בחינות הסיום, עתה עליהם להבחן, להצליח או להכשל בבחינות מטעם המועצה המספטית.

אין ברצוני לומר, כי מסיימי בית-הספר למספט הם מן המספטאים הטובים בארץ. אולם יס לראות גם את תמונת המתקיים זה 17 שנה בתמיכה סימלית בלבד מעיריית תל-אביב, מהסוכנות היהודית ומהמטלה בסיפור של 2000 - 1000 ל"י. בצורה כזו התקיימנו במסך 17 שנה, ואת הזכויות נותנים עתה לאלה יס להם כבר זכויות. אך בכל זאת בית-הספר גדל והגענו עד ל-700 איס לומדים, הרי כל אחד צריך להעריך זאת, לכאן באו אנשים הרוצים לקנות דעת. זה אשר מבקר במוסד בסעות הערבן-ואה כיצד אנשים מוגרים יוסבים ולומדים, ולאן דוקא במטרה להיות לאחר מכן עורך-דין, אלא הם באים לכאן כדי לקנות להם השכלה מספטית בוחה, כי בכך יכול הלומד להתקדם בעבודתו ולעזור באותו מסד בו הוא עובד - הלימוד בסעות הערב הוא דבר הטקובל בכל העולם. כוללים אתם לראות כיצד אנשים יוסבים ולומדים 4-5 סעות בכל ערב, בתנאים קשים למדי - ליד טפסליט של ילדי בית-הספר היסודי - בפני אנשים אלה יס להרכיך את הראס. אני מלמד במוסד זה 14 שנה בסכר סימלי. על-כן אין לראות מוסד זה כ"בן-חורג" לגבי חוק זה.

בפקולטה למספטים יסנם 22 מרצים. בקרב המרצים יסנם טופטים עליונים וטופטים גבוהים במדינה, עורכי-דין בעלי ותק, אנשים מחוץ-לארץ בעלי ותק בטטח זה, אנשים אשר פרסמו 80%-90% מהמחקרים במקצוע המספטים. בפקולטה לומדים בתל-אביב - 250 איס ובחיפה - 70 איס. חלק גדול מהלומדים אינו מתעתד להיות עורכי-דין, כי אלה הם מנהלי מחלקות במסרדי המטלה ובקנותם הסכלה מספטית ביכולתם להקל על עבודת המסרדים הסונים.

ד. נצר:

ברצוני לדעת אם הכינותי אל נכון, האם
ההנחה שלכם היא, כי לסעיף הראשון
חמדבר בסלוטת המוסדות הגדולים יזווסף מוסד רביעי, או סמא יט לקבוע
בסעיף הראשון, או כאחד מסעיפי החוק מספר סימני היכר וכיצד יט להסמיך
מוסד גבוה, אשר לפיהם תצטרך המועצה העליונה להכיר במוסדות ההסכלה
הגבוהה.

א. רזיאל-נאור:

מה גדרס מן התלמידים בהיכנסם לבית-הספר,
תעודת בגרות או תעודות אחרות?

מר בר-סירה:

אשר לזכות הכניסה לבית-הספר - על כל
תלמיד הרוצה ללמוד בבית-הספר למספט
וכלכלה להמציא תעודת בגרות סל בתי-ספר מקומיים. אלה אשר אין להם
תעודת בגרות יכולים להבחן על-ידי הוועדה הממסלתית. לאחר שהם עומדים
בבחינה הם יטאים להתקבל לבית-הספר.

אשר לסאלתה סל חברתה הכנסת נצר, הרי
זוהי סאלה קסה. אני יכול רק להסיב לחברי הוועדה, כי אין מיסהו
מחברי המסלחת ממלא תפקיד סל מנסח חוקים.

היו"ר ס. פרסיץ:

כל המוסדות להסכלה גבוהה בארץ חיוו את
דעתם לגבי סעיפי החוק הסוגיים. חברת
הכנסת נצר סאלה אתכם, מאחר סאתם מבקשים להכיר בכם כאחד מן המוסדות
להסכלה גבוהה סלא נכלל בגוף החוק - לפרט זה סאלה חברת הכנסת נצר.

מר בר-סירה:

אם סאלת הגדרת המוסדות פירוטה: האוניברסיטה
העברית, תסכניון העברי בחיפה ומכון ויצמן,
ואם כאן הכוונה להכיר גם במוסד סלבו - הרי מסטובה היא חיובית. אם
הצורך בסעיף זה בא להדגיס את המוסדות העבריים אשר לאומה העברית
יסנה הדגסה מיוחדת כלפיהם; ואם סעיף זה יוצא מנקודת מבט סל חזון
האוניברסיטה כפי סהיא הצטיירה במסך עטרות בסנים - הרי איבני יכול
להגיד שהמוסד סלנו צריך להיות סווה למעמדה סל האוניברסיטה. כן מקליפת
האוניברסיטה פקולטות רבות כגון: רפואה, חיימה פליסיקה ועוד. המוסד
סלנו אינו כקיף מקצועות כה רביים. מכל מקום יט צהרך להכיר גם במוסד
סלנו כאחד מן המוסדות הגבוהים בארץ, על-ידי הוספת סם בתי-ספר
הגבוה למספט לסלוטת המוסדות הנזכרים, או על-ידי הוספה מיוחדת בסעיף
אחר. איבני רוצה להכנס עתה בוויכוח. אולם אני רוצה להוציא טעות
מלבכם שס תתפרט ההצעה הזו סלנו שיש לתת הגנה סווה גם לאוניברסיטה
וגם לבית-הספר הגבוה למספט וכלכלה.

היו"ר ס. פרסיץ:

האם נראה לכם הניסוח כפי שהוא, או
הינכם מוצאים לנכון לנסח את הסעיף הראשון
בצורה אחרת בעל-ידי-כך סתציעו לנו לקבוע בסעיף הראשון סימני היכר
סל מוסדות המדע בארץ מכלי לפרט בסמס?

מר בר-סירה:

על כך הנני יכול להסיב תסונה חיובית
ברורה והיא, אם הכנסת תמצא לבכון להדגיס
את מעמדה סל האוניברסיטה, הרי אנו מבקשים לקבוע סימני היכר וכל מוסד
מדעי גבוה בארץ, אשר יט לו סימנים אלה - זכאי להכרה זו.

היו"ר ס. פרסיץ:

האם עברתם על כל סעיפי החוק דאין לכם
הערות נוספות? אם יט לכם כאלה אנקסכם

להסמיען.

מר בר-סירה:

בדמה לי, כי החוק הוא פגום מסום סהוא
פוגע בטמכויות הכנסת. החוק, כפי סהוא
מוצע כיום מקים מועצה סתהיה מעין כנסת קטנה עם ממסלה, עם ועד פועל,
ועם מזכיר כללי אשר יהיה כראס ממסלה. את אשר תחליט מועצה זו יהיה
סדיר וקיים ולא תהיה סמכות לכנסת להתערב בהחלטות המועצה. הכנסת
תוכל לסנות את החוק או לבטלו. אולם כל עוד החוק קיים אין אפשרות
לעסות זאת. על-ידי הצעת חוק זו מקימים מוסד אנסקוטיבי מכלי סתהיה

מר בר-שירה:

לכנסת כל אפשרות של בקורת. משום כך נראה לי, כי יש כאן סלידת סמכות מן הכנסת בענין בה חיוני כמו עניני ההשכלה הגבוהה במדינה; כאיס ציבור חייטי רואה צורך להתנגד להצעה זו.

מר פולונסקי:

בהתאם להצעת חוק זו, הרי אחד הסעיפים מקנה צ'ארטר לסלוסת המוסדות ואם אין מכניסים את המוסד שלנו - הרי הוא לא יקבל צ'ארטר זה.

היו"ר ס. פרטיץ:

ברצוני להפנות את תשומת לב מר פולונסקי לסעיף המדבר באיסור חזקות המוסדות. על-כן אין פה קאלת צ'ארטר.

מר פולונסקי:

המוסדות המופיעים בהצעת החוק נחשבים כמוכרים. על-כן אנו מציעים לכלול בסעיף הראשון של הצעת החוק גם את בית-הספר הגבוה למספס וכלכלה, וכמובן לטנות נציג של בית-הספר למועצה העליונה למוסדות מדע גבוהים. אך יש לנו גם הצעה אלטרנטיבית: הבאה במקום הסעיף הראשון והיא: 1. מוסדות - פירוט: מוסד להשכלה, מדע ומחקר אשר תלמידיו נתקבלו בו לאחר שהסלימו את חוק לימודיהם בבית-הספר תיכונטי מוכר ואשר רכשו לעצמם השכלה, עסקו במדע או במחקר במוסד במסך תקופת יצופת של לא פחות מ-4 שנים תחת הדרכתם או פיקוחם של מרצים או עובדים מדעיים בעלי השכלה אקדמאית וסלימו את חוק לימודיהם לאחר סעמדו בבחינות הסיום במוסד או שהסלימו את עבודת המחקר ופרסמו עבודות על הנוסא או הנוסאים כדרוש במוסד. זכן כל מוסד אשר המועצה תכיר בו כמוסד לצורך חוק זה.

מר בר-שירה:

ברצוני להוסיף ולומר, כי מכיר אני איסור המוסדות שונים המקנים השכלה מספסית. מכיר אני את האוניברסיטאות באנגליה ובווינה, את סיעורי המספס המסלתיים ועלי לצייין, כי במסך שנים רבות של קיוט בית-הספס אין הוא גופל מטיעורי המספס המסלתיים הן מבחינת תכנית הלימודים והן מבחינת דמת הידיעות של מסיימי בית-הספס.

היו"ר ס. פרטיץ:

אני מודה לכם בסם הוועדה דאנו נתחסב בדברים האלה.

עוזבת את היסיבה.)

(מסלחת בית-הספס הגבוה למספס וכלכלה

(מופיעה מסלחת מטעם האוניברסיטה העברית.)

היו"ר ס. פרטיץ:

לאחר שקיבלנו את מכתבכם ביקטנו אתכם להופיע בפני הוועדה ולמסור לנו את עמדתכם כתוספת על מכתבכם אשר קראנו אותו בתחילת היסיבה.

ד"ר סנטור:

יכול אני לקצר בדברי מסום סחברי ימלאו אחרי וימסרו פרטים נוספים. ברצוני לציין את עמדתנו העקרונית בקטר לחוק זה. לדעתנו, ענין מוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע בכללם וענין האוניברסיטה בפרט זורשים במפגיע סידור יעיל וגוף אשר יש לו פוסר פעולה. יש לנו נסיון מן המסא-ומתן עכ הממסלה ומהטיפול מצד המוסד המחוקק. נדמה לי, כי לממסלה יש יחס חיובי כלפי המדע וההשכלה הגבוהה, כלפי מוסדות ההשכלה בכלל, ובעיקר כלפי האוניברסיטה. נדמה לי, כי סר החינוך והתרבות אף הוא יאסר דברים אלה. אולם אנו נתקלים בקטיים טכניים מרובים שאינם מרטים לממסלה להקדיס את הזמן הדרוש לתיקון מהיר ויעיל בענינו אנו.

ד"ר סנטור:

אשר למצב באוניברסיטה - לדעתנו, אין הוא כה מסביע רצון, כי האוניברסיטה ומוסדות המדע בכללם הם גופים בלתי פוליטיים. לדעתנו, יש ערך מכריע לסקוד על הרחבתם לכל הפכו למוסדות פוליטיים. כן איננו גוף כלכלי. לכן הטיפול בכנסת מוכרח, במובן ידוע, לסבול מעובדות אלה. נוסף לכך אין לנו קבוצות מאורגנות שייכנסו בעבי קורה זו. יוצא איפוא, כי אנו קרחים מכאן ומכאן. הממסלה מינתה ועדה אשר בה הסתתפו נסיה האוניברסיטה - פרופסור בורדצקי, את וקטור האוניברסיטה - פרופסור אסף; אנו נעבנו במיוחד והסתתפנו בעיבוד הצעת החוק. יתר-על-כן אחרי סוועדה זו סיימה את עבודתה העירונו כמה הערות, אשר חלק מהן נכנס לניסוח הסופי של הצעת החוק וחלק מהן לא נכנס. אבל בינתיים עברה כבר שנה וחצי והחל הדיון בכנסת. לאור המסיבות ולאור הוויכוח הזה עזרו טגית הסלטונות האקדמאיים והוכנסו הערות נוספות אשר את תמציתן אתם מוצאים במכתב שהוקרא כאן בתחילת הישיבה.

ברצוני להתרכז באי-אלו פרטים. אמרנו דברים אלה ב-2.4.1951. אנו רואים חוק זה כחוק-מסגרת, אשר מצד אחד לא דאי לפרטו מדי. אך מן הצד האחר צריך למנוע תקלות כלליות אשר במסגרת זו. יש לראות אם אין פוגעים בעקרונות ידועים אשר עליהם מבוססים חיי מוסד אקדמאי מסוים - בכיוון זה עליכם לפרט את הערותנו.

נוסף לכך על ועדת כנסת זו להדגיש דבר ג נוסף, כי מוכרח לחול סיבוי מכריע בעמדת הממסלה והמדינה כלפי מוסדות המדע בכלל, ובעיקר כלפי האוניברסיטה העברית, שאם לא כן ייגרסו המוסדות על כל פנים תהרס האוניברסיטה. אני אומר דברים אלה במלוא האחריות. החוק למעשה אשר מצב עובדתי מסוים, דהיינו קיימת הגבלה חמורה על איסוף כספים בחוץ-לארץ לטובת האוניברסיטה, כי זכות בכורה ניתנת למגבית המאוחדת הכללית. אנו מקבלים בניו-יורק מההיונטיסד ג'ואיסט בייל פחות מאחוז אחד, כלומר, מ-2,500,000 יהודים אנו מקבלים למטה מ-250,000 דולר. כן המצב בערי הסדה. אנו מתלבטים בקטר למצב באמריקה הלטינית ובכל אותן הארצות שאפטר לפדות מהם דבר מה. בארצות אלה הסגנו כ-2% ובארגנטינה - 4% היה זה סיא. אולם בתנאים כאלה אין לקוות לסיבוי יסודי. ההכנסות מן החוץ מגבילות אותנו למספר חדשים, כמעט שאי-אפשר לאסוף כספים. אנו נוכל להחזיק מעמד אם נוכל לאסוף כספים. אבל בדרך כלל כמעט ואי-אפשר לאסוף כספים. אותם מעט הכספים שאנו מצליחים לאסוף בטבע קשה מחליפים לנו כסער בלתי ריאלי ובתוך הקורט הריטמי נותנים לנו קורט דע. - אנו מקבלים דולר ו-40 תמורת לירה, והממסלה גורמת לנו תמורת כל דולר שאנו אוספים - לירה. כלומר, כאשר העובדים האקדמאיים צריכים לצאת לחוץ-לארץ לעבודת מחקר מוכרת לנו הממסלה את הדולרים בקורט של לירה לדולר.

ברצוני לציין כאן עובדה נוספת והיא, כי האוניברסיטה גורסה מהר הצופים והממסלה אינה יכולה להקים את ההריסות. פירוטו של דבר, כי לאוניברסיטה ישנן הוצאות ענקיות, הוצאות סוטפות ובלתי סוטפות. אנו מוציאים 150,000 - 100,000 ליש"ט מסום שאנו מפוזרים. אנו מוציאים מאות אלפי לירות. זביניהם דולרים על סידורים פרוסוריים, אך אנו מוכרחים לעשות זאת.

הממסלה והארץ דורשים, ובצדק, כי אנו נספק לארץ ולמדינה אנשים בעלי מקצועות ליבראליים, וכך מאות רופאים מורים, - אנשי מדע לתעשייה, לחקלאות, אנשי משפט. עובדה היא, כי במשך 4 השנים עלה מספר התלמידים מ-1,000 עד 2,500 תלמידים בטנת תשי"ג. עובדה זו מעמידה אותנו בפני בעיות קשות. ישנם עוד כ-1,000 תלמידים הדופקים על דלתות האוניברסיטה. גורמים אלה מכריחים לבסט ולפתח את האוניברסיטה, ובעיקר במובן הכספי ובהקמת בנינים. יוצא איפוא, כי את כל בעיות האוניברסיטה - שהן מסובכות עד למאד - אפשר לציין בסתי מלים: תקציב ומקום. גדמה לי, כי יש להעלות אחת ולתמיד את הסאלות האלו, ובעיקר את סאלת הכספים. לדעתנו, אין כל מדינה יכולת להרשות לעצמה, ובעיקר מדינת ישראל, להתעייס בסיוויון נפש כלפי האוניברסיטה, מאחר שיימצאו אנשים אשר ידאגו ואין זה ענין הסייך

ד"ר סנטור:

למדינה. יש צורך אחת ולתמיד לשבור את הקרח הזה ולהקים אינצטאנציה ברורה שגישתה תהיה לטובת המוסדות. הצעד הראשון בענין זה הוא החוק המוצע. החוק קובע הקמת אינסטאנציה מעין זו. לכן אנו ביקשנו סמועצה זו תתאסף פעם בטנה ותעוץ עצות מתאימות, כדי שנוכל לומר באופן ברור. כי מתפקידה של מועצה זו לקבל אחריות לגבי מוסדות המדע מסוים סאנו הגענו לקצה יכולתנו. אנו מכירים את ראש הממשלה ואת סר החינוך והתרבות הרואים את עקרון עבודתנו הקסור בחופס אקדמאי ובסלטון עצמאי. אולם יש לחשוב על כל אפשרות שיכולה להיות מסוים שיכולה לבוא ממסלה אסר תתפוס עמדה אחרת מזו של הממשלה הנוכחית. על-כן יש צורך. כי בהמסך הדיון יודגס ביתר בהירות ענין החופס, וסחופס זה לא יהיה מסועבל למסיבות ולמגמות אלה או אחרות.

אלה הן הנקודות שהיה בדעתנו להפנות את תסומת לבה של הוועדה. נוסף לכך יסגן מספר בעיות שכניות הקטורות בהרכב המועצה אסר עליהן נוכל להסיב אם חברי הוועדה יטאלו בקסר לכך.

מר מזר:

על חומרת מצבת של האוניברסיטה - בוודאי

תהיה לנו הזדכנות לדון על סאלח העו. אני מקוה, כי הוועדה תהיה מוכנה לספוע פעם זין-וחסבון מלא - אמנם מעציב מאד וחיתי אומר טראגי מאד - על מצב האוניברסיטה במידה סאני נכנס יותר ויותר לתפקידי, אני נוכח לדעת שלא רק האנסים סמקרוב באו, אלא גם הוותיקים אין להם מוסג. כל אותו גירוס מהר הצופים מצד אחד, ואותה הרחבה ללא מעצורים מן הצד האחר והתפקידיים הממלכתיים סלקחה על עצמה האוניברסיטה - הביאו אותנו לזדי מסבר ואיננו יודעים את אסר יהיה בעתיד. אף-על-פי-כן נעטים מאמצים מצידנו ומצידו של סר החינוך והתרבות להציל את אסר הוקם ולסמור על המוסד מכליון. בי זהו המצב לאסורו. אני מבקס את חברי הוועדה לראות את המצב כמו סהוא מחסט סמא. י מגזים אני.

תפקידנו עתה לדון על חוק זה, אסר צריך להיות חוק המועצה למוסדות הסכלה גבוהה והמדע. החוק כסלעצמו רצוי ואפילו חסוב למדי, אך בתנאי סהוא ימלא תפקיד סהוא לטובת המוסדות המדעיים. תחילה יש לסמור על האוטונומיה האקדמאית ולא להביא זאת באחד הסעיפים, אלא דבר זה צריך להיות בראס הצעת החוק. החוק צריך להתחיל באוטונומיה של כל מוסד מדעי. יש להדגיס זאת ולא צריך להיות איזה סהוא סעיף סיגביל ואת החופס האקדמאי במסגרת האוניברסיטה וסאר המוסדות.

יש להדגיס, כי אין המועצה יכולה להתערב בענינים הפנימיים של המוסדות - המועצה קובעת רק ענינים כלליים, היא קובעת סהאוניברסיטה רסאית לתת תארים וכיוצא בזה. אבל על העקרון, וכיוצא צריכים להיות בנויים הדברים - אין המועצה יכולה להכנס לחיי המוסדות האקדמאיים. אם תסימו לב למכתב סכתבנו. תרי חדגסנו את סאלת מנהל המועצה, כי בסופו של דבר זה אסר יצטרך לספל בענינים בסם המועצה ולמלא את החלטות המועצה יהיה המנהל אסרי במובן ידוע יהיה פקיד ממסלתי. אבל יחד עם זאת אין הוא מופיע מסעם הממשלה, אלא מסעם המועצה. על-כן צריכה המועצה לבחור את המנהל. אולם בחוק כתוב שחמנהל יתמנה על-יד סר. וזאת, כדי שהמועצה תדע סהאדט שנבחר על-ידה ממלא את החלטותיה.

אסר להרכב המועצה - גם ענין זה יש לבררו יפה. בהצעת החוק סלפניכם יסנו פירוט מפורט האומר, כי מנהל מסרד פלוני ואלמוני, זקן הסופטים, נסיא האוניברסיטה וכיוצא באלה צריכים להסתתף במועצה זו. אולם הנסיון הורה, כי דוקא אנסים נכבדים אלה עסוקים מאד וקיימת הסכנה הידועה, כי המועצה לא תוכל להתכנס - את זאת אנו רוצים למנוע ולהביא לידי כך שתמועצה תוכל לעבוד ואפטר יהיה לכנסה. מכל מקום סאנסי המועצה יוכלו לפתפנות לפעולה זו, תמה ילטדו את החוסר. קיימת סכנה פן לא יהי כך הדבר. לכן הצענו סאין צורך לכתוב בדיוק מי ומי האנטיט סצריכים להסתתף במועצה זו, פרט לראס הממשלה, סר החינוך והתרבות, נסיא מכון ויצמן, נסיא האוניברסיטת ונציג הטכניון. מלבד פירוט זה אין צורך בכל פירוט נוסף, אלא יש לכתוב סצריכים להסתתף מספר מטוים של נציגי הממשלה, מספר מטוים של

מר מזר:

נציגי מוסדות מדעיים ומספרי מסוים של נציגי ציבור. אין צורך לקבוע בדיוק את תפקידי הנציגים בממשלה, אלא יש לתת מסגרת רחבה יותר - ובכך אפשר להסתפק. בדרך כלל אנו מקבלים את הצעת החוק כפי שהוצעה בסכר פנים יפות. אנו מקוים שגוף זה יועיל לקידום מוסדות המדע והחינוך הגבוה במדינה.

י. סמילנסקי:

סאלת מכוננת לסעיף הראשון של החוק. סם בזכרים 3 מוסדות אשר בכוחם לספק מוסד נוסף. הייתי רוצה לדעת מה עמדת נציגי האוניברסיטה לגבי סעיף זה לאור ההצעות לכלול בסעיף זה מוסדות נוספים כבר עתה בחוק זה; או במקום להזכיר 3 מוסדות אלה לתת בחוק סימן כללי לגבי מוסדות אקדמאיים שיכללו במועצה זו - מה עמדתכם לגבי ענין זה, או שהצכם מציעים להסאיר את ניסוח החוק כמו שהוא עתה?

א. רימלט:

ד"ר סנטור ציין שחוק איננו נחקק למטלה מטויימת או לתקופה קצרה מטויימת. על-כן רציתי לסאול את ד"ר סנטור אם איננו חושב שהכנסת נציגים מטויימים למועצה זו, כמו ראש הממשלה, או ראש המשטרה הכללי, או כספר גדול של פקידות ממסלתית, האם בתנאים מטויימים אין עובדה זו יכולה להביא את ההיפך מזה שהתכוון לו ד"ר סנטור - לחופס האקדמאי, האם אין הוא חושב שיוסב-ראש המועצה צריך להיות נבחר?

האם חפצי למועצה, זו הוא רק לנושאי תפקידים האם לא היה כדאי להכניס לכאן את ראש אגודת הסופרים, או מליטהו אחר מאגודה זו, כי אלה הם אנשים בעלי זכויות מיוחדות; האם לא היה כדאי להכניס מטפר מסוים של חברים באופן אישי, למסל, פרופסור מסוים היכול לתרום הרכה לענין זה?

החוק צריך להיות מסגרת מטויימת, האם הטעיפים המפורטים המליפים את כוחה של המועצה לחוקק חוקי עזר ולאסר חוקות, האם אין זה פוגע בחופס האקדמאי, כי לדעת הדבר פוגע?

א. רזיאל-נאור:

רציתי לסאול, באיזה מידה הסתתפה המועצה האוניברסיטה בענין חוק זה, ובאיזה מידה ההנחות מוסכמות אתה?

מ. ארם:

כאן דובר על אוטונומיה אקדמאית, נוסף לכך ישנם סעיפים סונים בחוק המפרטים את תפקידי המועצה וסמכויותיה. אולם הייתי רוצה לדעת מהו הנוהג במקומות אחרים. האם מינוי החברים למועצה זו נכנס, לפי תפיסתכם, בגבולות האוטונומיה של כל מוסד מדעי? האם זה יכול להיות דבר מה אחיד, או האם אתם סבורים שלכל מוסד אוטונומיה אחרת? ישנו בחוק סעיף המדבר על יוסב-ראש המועצה, האם לדעתכם יוסב-ראש המועצה צריך להיות יוסב-ראש שנקבע על-ידי המועצה, או שהוא יוסב-ראש שנקבע?

ח. בוגר:

ברצוני לסאול את ד"ר סנטור, הן אנו כולנו מבינים שמצבה של האוניברסיטה הוא קשה. אולם האם הממשלה צריכה לקבל על עצמה את תקציב האוניברסיטה, האם דבר זה צריך להיות קודם לקבלת החוק, או שאנו אומרים שקבלת החוק מטילה על הממשלה אחריות לתקציבה של האוניברסיטה. על-כן עלינו לדחות את קבלת החוק עד אשר הממשלה תקבל על אחרייתה את תקציב האוניברסיטה?

ר. צפרי:

ברצוני לדעת מה עמדת נציגי האוניברסיטה לסעיף הנמצא בחוק המדבר בעניני תיאום בין המוסדות המדעיים, מה דעתם לגבי ענין זה, האם הוא רצוי, או אפילו מאד רצוי ויש לברך על כך, או שאין כלל צורך בדבר זה?

ד"ר סנטור:

אשר לסאלה, באיזה סידה הסתתפו שלטונות

האוניברסיטה בעיבוד החוק - יתכן ולא הדגשתי די אצלך. אולם פרופסור בורודצקי ופרופסור אסף הוזמנו אישית על-ידי ראש הממשלה. אמנם היו אלה נסיה האוניברסיטה ורקסור האוניברסיטה, אך הם הוזמנו כאילו באופן אישי. המה התליעצו עם שלטונות האוניברסיטה ועט השלטונות האקדמאיים. יוצא אפוא, כי ההערות שהעירו פרופסור בורודצקי ופרופסור אסף נעשו בסם הוועד הפועל של האוניברסיטה. אם חברי הוועדה ירצו, אהיה מוכן להמציא להם את המכתב שכתבנו ב-2.4.1951 אשר בו סיכמנו כמה הערות. יוצא אפוא, כי נציגי האוניברסיטה הסתתפו בעיבוד החוק.

אשר לחוקי עזר והתוצאות הכרוכות מענין

זה - אבקש את פרופסור אקצין לחוות את דעתו. אשר ליושב-ראש המועצה - במקרה זה אוכל להביע את דעתי האישית, כי ענין זה שרם נידון בשנית בקרב שלטונות האוניברסיטה. לדעתי, רצוי ששר יהיה יושב-ראש המועצה. יש צורך שראש הממשלה יהיה יושב-ראש המועצה ובעובדה סדר החינוך והתרבות הוא סגנו - הוסר הקוסי. יש גם יתרון בכך שראש הממשלה הוא יושב-ראש המועצה, כי עובדה זו מדגישה את חסיבות המועצה. בצורה זו הבינתי את הסעיף הזה בחוק. מכל מקום דעתי עמי סמוטב, כי יהיה סר יושב-ראש המועצה מסום שהוא אדם בעל אחריות ממשלתית לגבי ענינים סונים ולא יושב-ראש המועצה יהיה נבחר על-ידי המועצה, אשר כוחו חלט לגבי ענינים מעסיים. אולם זוהי דעתי האישית.

אשר להכרב המועצה ולציון החברים המסתתפים

במועצה - איננו גורסים שיש לקבוע מי זמי צריך להיות חבר במועצה זו. ישנם אנשים כמו ראש המטה הכללי או זקן הסופטים אשר המה צריכים להסתתף במועצה מעין זו. אבל ישנם אנשים הממלאים מטרות סונות המתחלפים מזמן לזמן. לכן היינו מבכרים אי-קביעות בציון האנשים החברים במועצה זו. אשר לנציגות של האוניברסיטה - הרי מסתתפים 3 באי-כוח מטעם האוניברסיטה המליציגים 3 פקולטות. דבר זה מעמיד אותנו במצב קשה, כי יש לנו 5 פקולטות, גם רקסור האוניברסיטה לפקולטה אחת; הדקן נבחר, כי הוא האדם בעל הכסרון להסדיר את ההוראה, ואין הוא צריך להיות דוקא בנציגות זו. לכן היינו רוצים, כי תהיה גמיסות יתר בענינים אלה.

אשר למיבוי פרופסורים ועובדים אקדמאיים

אחרים - יש להסביר את החוק בנקודה זו, כי החוק איננו אומר שהמועצה תמנה את הפרופסורים, אלא שהמועצה תאסר תקנות בקשר לכך. תקנות אלה יכולות להיות סונות בכל מוסד. אבל כטובן שיש מקום לפחד ולחסס סבעקיפין תהיה התערבות גדולה מדי מצד הממשלה. ברצוני לומר, כי בהרכב הנוכחי של המועצה ישנה נציגות גדולה למדי של מוסדות ואנשים בלתי תלויים. באי-כוח הממשלה הם במיעוט במועצה זו, ולדעתנו, הממשלה היא היא. האחריות לחינוך במדינה, לכן נציגותה מוצדקת. אם באי-כוח המוסדות והציבור יתעניינו בדבר זה לבל יסילו על המוסדות הגבוהים דברים סאי-אפסר לקיימם.

אשר לסאלה אם אנו רוצים להטיל את האחריות

לתקציבה של האוניברסיטה על הממשלה לפני קבלת החוק או עם קבלת החוק - המצב הוא טראגי, כןאלטלא היתה קיימת האוניברסיטה היה על הממשלה לעסות יי לסעת חירום כדי להקיימה. אנו חוסבלים, כי על-ידי החוק הזה ייקבע מוסד סירגיס את מלוא האחריות לגבי מוסדות החינוך הגבוהים. דבר זה יביא להחזרת הכרת האחריות לממשלה ולכנסת. זוהי דעתי האישית, אולי פרופסור אקצין יביע את דעתו הוא.

אשר למוסדות האחרים - תרי סלוטת המוסדות

האלה מוכרים בארץ ובחוץ-לארץ ויש להם מעמד מיוחד. אלה הם המוסדות המייסדים של המועצה, ואחר-כך אפסר יהיה לדון על המוסדות האחרים.

אשר לענין התיאום - אני מביע את דעתי

האישית. תפקיד תיאום המדע, המחקר וההוראה אלה הם תפקידים גכבדים למדי והמועצה תוכל לעזור רכות בתיאום זה. לאו דוקא על-ידי קביעת

ד"ר סנטור:

הדברים מלמעלה, אלא דוקא על-ידי-כך סיטבו במועצה זו באי-כוח המוסדות
ובאי-כוח הממשלה. לדעת, נציגי ציבור המכינים בענינים כאלה יכולים
בוועדת משנה של המועצה להסיג הישגים חשובים בקשר לתיאום, ובעיקר
אם אין ספק שיתכן תיאום עוד יותר יעיל מזה הקיים היום באמצעות
המועצה המדעית. מכל מקום, לדעת, התיאום הוא דבר רצוי.

פרופ' אקצין:

הרשו לי לוטר מלים מטפח בקשר להערות
סנאטרו על מצבה הטרנאגי של האוניברסיטה.
אני אומר דברים אלה כדי שלא תצא אי-הבנה. האוניברסיטה נמצאת במצב
טראגי בטח הארגוני והכספי. אולם כדי למנוע אי-הבנה ברצוני להעיד
באופן אישי, כאצמם הקסור עם 12 אוניברסיטאות בחוץ-לארץ. הרי סמבחינה
מדעית רמת האוניברסיטה אינה טראגית, אלא רמתה מאד גבוהה. אין היא
מן האוניברסיטאות הראשונות בעולם, אבל היא רמה של אוניברסיטה טובה
בחוץ-לארץ.

ברצוני לענות עתה על הסאלות שד"ר סנטור
לא הטיב עליהן. אסר לטאלה הראשונה הקטורה בסעיף הראשון של הצעת
החוק - באוניברסיטה עברנו על הצעת החוק ולא מצאנו כל פגם בניסוח
של הסעיף הראשון, אסר לפיו האוניברסיטה, השכניון ומכון ויצמן הם
הם המוסדות המפורטים וכל מוסד אחר שכנס לתחום המועצה לאחר שהיא
תכיר בו כמוסד לצורך חוק זה. גדמה לנו, כי זוהי גישה נכונה, ומדוע?
אנו רוצים שהרמה הכוללת של מוסדות ההשכלה הגבוהה במדינת תהיה גבוהה,
משום כך אנו מתחילים בשלושת המוסדות שאין כל ספק לגביהם בקשר לרמתם
המדעית.

אסר לרמתם של המוסדות האחרים, כן
ירבו, ענין זה צריך להיות מסור להחלטתו של מוסד מקצועי ולא פוליטי.
כלומר, לאותה מועצה עליונה; אם כי תהחלטה בסלב זה על הצעת החוק
תהיה כפי גוף פוליטי. על כך חיו צריכים להחליט אוגוס המוסדות שיש
להם רמה של מוסד להשכלה גבוהה; שתכן והחלטת הגוף הפוליטי תהיה
נכונה. אבל תהיה זו החלטה של גוף פוליטי. לדעת, על-ידי-כך לוקחים
מן המועצה העתידה אולי את החלק החשוב ביותר והוא - להחליט איזה
מן המוסדות קיבלו את הרמה הדרושה.

אסר להסתתפותם של נוסאי מסלות במועצה

זו ובעיקר בקשר לראשות המועצה - כבר הצביע על כך ד"ר סנטור, כי
אנו מעדיפים סיוסב-ראש המועצה יהיה קבוע מראש בעל מסלת כבוד על
יוסב-ראש נבחר.

סאלו כאן על הקשר בין הכרת האחריות מצד
המדינה לתקציבם של המוסדות להשכלה גבוהה לביין עבודתם המסותפת במסגרת
המועצה. - הרי אם בראש המועצה יעמוד אחד פן האישים המייצגים את
המדינה, יש להניח שהמלצות המועצה תתקבלנה על דעת האישים החשובים
במדינה כדבר מסלו. אולם אם בראש המועצה יעמוד אדם נבחר, יהיה זה
מוסד שצטרך להלחם במוסדות הממסלה. אבל אינני רוצה להגיד סעל-ידי-
כן אין מקום להצעת הספציפיות שהוצעו כאן סלאו דוקא ראש הממסלה
יהיה יוסב-ראש המועצה, כי מבחינה מקצועית סר החינוך והתרבות הוא
האדם הקסור למקצוע, אם רוצים לסמל, כי המדינה כולה מעוניינת
בהשכלה הגבוהה אפסר להכניס לכאן את בסיא המדינה כיוסב-ראש סמלי,
או את יוסב-ראש הכנסת. מכל מקום יסבן אפסריות רבות מסוג זה.
אולם מוכן מאליו, כי הסתתפותו הפעילה של סר החינוך והתרבות בראשות
המוסד הנה היא חשובה מאד. תבעת כאן את דעת האישים המסתרת על
סאלת החברות במועצה וגם על ראשות המועצה.

אסר לטאיתת הצמדת החברות - הרי אנו

מעדיפים גמיסות גדולה יותר, כן אנו מעדיפים, כי נציגי הממסלה
והמדינה לא יהיו קבועים מראש, פרט אולי לסר החינוך והתרבות.

אסר לסעיף הראשון סבהצעת החוק - חודגס

כבר במכתב, כי סעיף זה הוא אחד מנקודות התורפה בהצעת החוק. יסבן
באוק עוד נקודות שהן אינן כדורות. למסל, סעיף 2 (א) קובע וסות
עליונה. בסעיף 3 כתוב, שתפקידי המועצה וסמכויותיה, לאסר חוקות המוסדות

פרופ' אקצין:

זה בסדר. במקום אחר בהצעת החוק מודגס, כי למוסדות ההסכלה הגבוהה יסנה אוטונומיה, אלא שהמוסדות חייבים להסאך במסגרת החוקות סאוטרו על-ידי המועצה - בניה, כי גט סעיף זה ברור. הנה לפתע פתאום בא סעיף 11 האומר, כי המועצה רשאית לחוקק חוקי עזר ביחס ל-4 ענינים - מה דינם של חוקי עזר אלה. אם המועצה מחוקקת חוקי עזר, למה תגידו, כי המוסדות חופסיים לגבי כל דבר, פרט למסגרת החוקה סאוטרה. אם חוקי עזר אלה אטר עליהם החליטה המועצה מחייבים את המוסדות, יוצא איפוא, כי יש עוד משהו המחייב את המוסדות; ואם חוקי עזר אלה אינם מחייבים את המוסדות, למה הכנסתם את ענין חוקי העזר. לדעת, מכהינת הסלטון העצמי של מוסדות ההסכלה הגבוהה מוטב להסכיט את סעיף 11 לגמרי, כדי שלא תפתח דלת להפחתת האוטונומיה של המוסדות.

אטר לתפקידי המועצה בענין מינוי

פרופסורים - על כך הסיב כבר ד"ר סנטור. ברצוני להפנות את תשומת הלב לטעיף 3(ב) סאינו מרטה למועצה למנות מורים ולהחליט על קבלת תלמידים, או על הניהול הכספי, אלא רק לאטר חוקות המוסדות - איננו מוצאים כל פגם בכך. הפגם יכול להיות אם נחטוף שהטוענה לפי הרכבה וטגמתה תרצה להסתמס בסמכויות אלה באופן לא רצוי - אולם אין לנו כל יטוד להניח הנחה מעין זו.

הרטו לי לעמוד על ענין המנהל סאותו

הזכיר מר מזר בסעיף 4 העלול להיות מנוצל לרעה. בסעיף 3(ב) נאמר בין יתר הדברים, כי על המועצה לאטר חוקות ועוד. גם כאן אותו הדבר, כי מתוך הכרתה תפעל המועצה "בונה פידי" ואין כל פגם בהצעה זו.

אני מודה לכם.

רסמנו בפרוטוקולים את כל הערותיכם
זהם יהיו בגד עינינו בסעת הדיונים

היו"ר ס. פרטיץ:

בחוק זה.

היסיבה נבעלה בטעה 13.45.